

چکیده فارسی

عنوان: ارائه الگوی مفهومی نقش رسانه‌های اجتماعی برای تسهیل مدیریت دانش سلامت

نویسندگان: حسین قلاوند، سیروس پناهی، شهرام صدقی

مقدمه: امروزه فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی با ایجاد ساختارهای مناسب و تمرکز بر فعالیت‌های فردی و سازمانی یکی از ارکان استقرار مدیریت دانش هستند. در این پژوهش با توجه به گسترش روزافزون استفاده از رسانه‌های اجتماعی تلاش گردید تا نقش آنها برای تسهیل مدیریت دانش سلامت مورد واکاوی قرار گیرد.

روش پژوهش: پژوهش ترکیبی حاضر طی چهار مرحله و با استفاده از طرح اکتشافی متوالی انجام گرفته است. در مرحله نخست فاز کیفی با استفاده از رویکرد نظام‌مند مقالات مرتبط در پنج پایگاه اطلاعاتی جستجو، انتخاب و بوسیله فرم گردآوری داده مورد تحلیل محتوا قرار گرفتند. یافته‌های مرور نظام‌مند برای طراحی راهنمای مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شدند. در مرحله دوم فاز کیفی، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی و بوسیله فرم راهنمای مصاحبه نسبت به جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با پزشکان فعال در رسانه‌های اجتماعی اقدام و برای تحلیل محتوا از روش تماتیک برای کدگذاری مصاحبه‌ها استفاده شد. در مرحله سوم فاز کیفی نیز بوسیله روش نمونه‌گیری هدفمند و با استفاده از فرم نظرسنجی، نسبت به دریافت نظرات خبرگان در راستای اصلاح کدگذاری اولیه اقدام شد. در مرحله چهارم و فاز کمی مطالعه نیز با استفاده از پرسشنامه طراحی شده، نسبت به اعتبارسنجی مقوله‌های تدوین شده در فاز کیفی اقدام گردید. در مرحله کمی از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده و داده‌های جمع‌آوری شده با آمار توصیفی تحلیل شدند.

یافته‌ها: جستجوی پایگاه‌های اطلاعاتی منجر به شناسایی ۵۲ مقاله مرتبط شد. نتایج نشان داد که رسانه‌های اجتماعی با ساده کردن دستیابی و تسهیل خلق دانش بر کسب دانش تاثیرگذار هستند و با ایجاد فرصت‌های جدید در قالب رده‌بندی تعاملی موجب حمایت از فرایندهای ذخیره و بازیابی دانش شده‌اند. انتشار دانش از طریق رسانه‌های اجتماعی با استفاده از ایجاد ارتباطات و تسهیل اشتراک دانش پشتیبانی شده است و با حمایت از ترجمان دانش، تصمیم‌گیری، آموزش و یادگیری، حل مشکلات و انجام کارهای تیمی زمینه‌های کاربرد بیشتر دانش را ایجاد کردند. تحلیل تماتیک ۲۱ مصاحبه، منجر به استخراج ۳۶۷ کد در قالب ده مقوله اصلی و ۲۴ مقوله فرعی شد. در تحلیل مصاحبه‌ها مواردی مانند در دسترس بودن، غیررسمی بودن، سادگی استفاده، وجود اختیارات فردی و کم کردن محدودیت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به همراه شکست انحصار رسانه‌ای از جمله ظرفیت‌های رسانه‌های اجتماعی برای پزشکان بودند. همچنین تبلیغات همراه‌کننده، مشکل بودن قضاوت محتوایی، سختی احراز هویت افراد، چالش‌های حریم

خصوصی و نقض اخلاق حرفه‌ای از جمله نگرانی‌های آنها در مورد استفاده از رسانه‌های اجتماعی عنوان شدند. یافته‌های کیفی این پژوهش نشان دادند که رسانه‌های اجتماعی دارای سه نقش اصلی شامل افزایش احتمال مواجهه با دانش، روزآمد کردن دانش سلامت فردی و آگاهی از دانش پنهان دیگر پزشکان برای تسهیل کسب دانش سلامت بودند. رسانه‌های اجتماعی می‌توانند فضایی برای ثبت دانش سلامت بوده و به از جستجوی اطلاعات سلامت حمایت کنند. افزایش کاربرپسندی انتشار و تقویت اشتراک دانش نیز دو مقوله در راستای تسهیل انتشار دانش سلامت بودند و سه مقوله شامل حمایت از تصمیم‌گیری، عمومی‌سازی دانش و تسهیل فرایندهای مراقبت سلامت جزء نقش‌های رسانه‌های اجتماعی در راستای تسهیل کاربرد دانش سلامت بودند. اعتبارسنجی کمی یافته‌ها نشان داد که نقش‌های رسانه‌های اجتماعی برای تسهیل مدیریت دانش سلامت با کسب درجه اهمیت‌های متفاوت مورد تأیید خبرگان قرار دارند.

نتیجه‌گیری: هر چند رسانه‌های اجتماعی دارای چالش‌هایی برای حوزه سلامت هستند اما پتانسیل‌های آنها برای تسهیل فرایندهای مدیریت دانش سلامت را نمی‌توان نادیده گرفت. الگوی پیشنهادی در این مطالعه نشان می‌دهد که نقش‌های مختلف رسانه‌های اجتماعی برای حمایت از مدیریت دانش سلامت با یکدیگر مرتبط بوده و پتانسیل‌های رسانه‌های اجتماعی از فرایندهای مختلف مدیریت دانش سلامت شامل کسب، ثبت و بازیابی، انتشار و کاربرد دانش سلامت حمایت می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: رسانه‌های اجتماعی؛ مدیریت دانش؛ دانش سلامت، نگرش‌ها، عملکرد؛ پزشکان؛ مدل مفهومی